

POESIE

Ukázky středoškolské Musy.

TETŘEV

Až k nebi vysoko

Až k nebi vysoko
mé lásky oheň šlehá
a vše, co zasáhne,
svým smrtným bleskem zžehá.

Až v moře hvězdnaté
to slunce lásky svítí,
že nový žár a lesk
v těch jasných hvězdách nítí.

A planou v šíř i dál
ty hvězdy láskou vzňaté,
— ó, kéž by zažehly
to jedno srdce zlaté! —

TETŘEV:

Na rozloučenou

Je láska jenom hravé ptáče
a brzo zase odletí;
a třeba po ní srdce pláče,
již nevrátí se v podletí.

Jen jednou z jara kvete růže
a láska srdcem chodívá,
kdo jednou oklamati může,
— tam láska nikdy nebývá! —

—r —r.

V tichých vzpomínkách.

(M. M. v H.)

Již dozněl hlas váš, slečno moje,
a ztichl květný, tmavý sad,
však duši vanou citů roje,
že musím, musím vzpomínat

Ta láska, vidíte, bylo ptáče —
(smím nazvat ji tak Maničko?)
jež v trylcích sice někdy pláče,
však jása také kratičko

A hlava moje bděním těžká
se k podobizně sklání jen,
zatím co duše u vás mešká
a sní zas . . . žel to pouhý sen . .

A to mne právě nyní bolí,
že za váš modrých oček jas,
mně zbyl jen smutku pocit holý,
když bez těchy, v dál' šel jsem zas.

Když chodívali jsme tak spolu
po květných parcích v Hluboké,
a neznali jsme nikdy bolu,
ni citů zloby divoké . . .

Však za večera teskných chvilích
zřím hlavu vaši častokrát,
jak nad stolkem se ke mně chýlí .
a venku začne víchr lkát . .

KUBÍN VINCENC:

Stesk Slavie.

Uzřel jsem matku Slavii
tvář její — těžký smutek,
stěžovala si do synů:
Slov mnoho — žádný skutek.

Uzřel jsem matku Slavii
oko jí bolem plálo,
stěžovala si do synů:
Srdcí dost — lásky málo.

Uzřel jsem matku Slavii
slzy jí vtryskly v řasy,
stěžovala si do synů:
Kdy budou svorní asi?

JOSEF LUDVÍK:

Letní večer.

A zase slunce zapadlo kams dolů
a vlilo v duši moji jakýs oheň
My stáli dva: já s ní a ona se mnou
a hleděli jsme na oblohu temnou.
My stáli zase jednou večer spolu
s výčítkou v zracích, s výčítkou však jemnou.

Má duše s její splynula a snila
a každý keřík voněl jakous něhou,
list listu šeptal a my stáli němi,
já hleděl na ni, ona zase k zemi
a chtěl jsem, by se duše pomodlila
a zaplála jak večer pochodněmi.

A bylo ticho posvátné a mrazné
a symptom jara visel nad hlavami,
a dál a dál se jeho echo neslo
a dál a dále hlásal lásky heslo.
Já mlčel tak jak břehy řeky srázné...
Pak stál jsem sám a zanícení kleslo...

Když odešla, já plál jak máky vlčí
a hořel jako podzimkový večer...
Tak hořce bylo... duše žluče plná,
jak převalila by se přes ni vlna.
A přes horizont srázné břehy trčí,
po nichž se honím uštvaná jak srna.

ALEX. CHOMJAKOV:

Vidění.

Noc hluboká, bezhvězdná dýchala chladem,
a pod oknem Labe mi chmurný lkal šum;
já o Praze blouznil jsem v zápalu mladém,
a duše má padla v plen vidin a dum.

Mně snilo se: tajemná síla mne nesla,
jak perutě anděla v blankytnou říš',
když orlova křídla již dávno by sklesla,
já v lazuru vylétal výše a výš —

A pode mnou obraz — ó, divů byl plný;
já v kráse a lesku zřel západní kraj
i Moravu, Labe i Sáviny vlny
i šumný i siný Dunaj. *)

I Prahu jsem viděl — a Praha se skvěla,
a s Petřína střechou se zlatou chrám skvěl,
a slovanská modlitba v oblaku hřměla,
a velebné zpěvy jež pravěk kdys pěl —

A v starobném svatého Cyrilla hávu
kmet-velekněz v petřínské svatyni stál,
a vůkol ní proudila jará moc Slávů,
a vonný dech kadidla k nebesům vál —

Kmet-velekněz propěval nebeskou slávu
a Boží zval milosti v západní kraj;
to na Labe, Moravu, na dálnou Sávu
i na šumný, siný Dunaj — —

Z ruštiny přel. J. A. Srch.

*) Celá stopa schází, ale v originále ji též není. Překl.

KLADENSKÝ:

Vzpomínka.

Povadla tráva zelená,
uhasla svěží naděje,
studené sněhu závěje
pohřbily líčka ruměnná

Přilítlo jaro v ozdobě,
zahnalo drsná studena,
zase se tráva zelená,
zelená, ale — na hrobě

KUBÍN VINCENC:

Per aspera ad astra.

Jsme poutníky v tom široširém světě
než pustínami dojdem k nebes metě:
Per aspera ad astra!

Jsme plavci bojující s moře vzdory
než zakotvíme u Sionské hory:
Per aspera ad astra!

Jsme bojovníky v bojů vírném víru
než okusíme blaživého míru:
Per aspera ad astra!

Jsme pěvci; píseň žití pějeme s žalem
než doletíme v nebes Jerusaleme:
Per aspera ad astra.

Nuž srdce vzhůru! V něm plam lásky čisté
Ty ved' nás po stezkách tvých, Kriste:
Per aspera ad astra!

JAN RYCHTÁŘOVIC:

Lidská přízeň.

I.

Ach, ta lidská přízeň
švitořivé ptáče,
se snítky na snítku
neposeda skáče. —

Sedne, zašveholí,
haluz tone v plese;
mžikem zase prchá —
žalem sněť se třese. —

II.

Bludičkou jest přízeň,
svůdně vábí v dálky,
při lunném jak svitu
luzný rej rusalky. —

Nechod' za světélky,
v bažiny tě svedou,
zhasnou v temné noci
před tvou tváří bledou. —

TETŘEV.

Lístek.

Hle! Lístek dostal jsem
a na něm jedno jméno
mně rázem řeklo vše,
co za ním zatajeno.

V těch řádků hustou síť
se skrylo jako ptáče,
a mně se skoro zdá,
že mluví, vzlyká, pláče.

Jak něžná fialka
se kryje v listů spleti,
a moje srdce k ní
jak ptáče k jihu letí.

A touha nese je
a láska křídly mává;
— vždyť kdesi v daleku
mne o n a očekává!

ANCA S.:

Úděl ženy.

(Své milé sestře Marii Soukupové.)

Studeně barevné tóny magické noci se snášejí nad horkem znavenou zemí, —
po smaragdových terasách lučin se kmitají fialové stíny
a v dálce černavé lesy a vrcholky hor se slévají v jediný výslední tón,
jak by už vše do dále se rozplývalo v hluboce kouzelné modro.

Jenom v dále hrozivě rudý mrak se vznáší a bouřlivé vichřice v temnotě kvílí, —
v magickém však bledém svitu měsíce příroda v hluboký, silící spánek se chýlí . . .
Toť noc, kdy k životu zas z hrobu znovu se křísí bledé stíny dávných zašlých věků;
duchové tiše se zvedají a polehoučku ke mně se blíží jak vánky dechů.

Pak nade mnou se kloní, budí z libého spánku a mlčky v dálku unášejí se sebou,
městem černým, v spánek pohrouženým, jak z bílých mlh a par jen utkaným mě vedou;
tam zřime husté zástupy, dlouhé nepřehledné davy bědných žen, jež kolem v nárek kvílí.
že nevděčnost jen v světě panuje, že údělem a odplatou ženy, je věčné — věčné utrpení,

Pak dále v slzách, v bolu kráčí, tak jemně, tiše, jak by jen ony vzduchem plynuly,
kam nehy jejich vkročily, dech teplý pak zavanul a slzy horké skanuly,
tam kvítek něžný luk a hájů se objevil a rozzvučel se v krásný libý tón,
jenž zněl tak jasně a zvonivě, jak jen v jarní noci, magicky modrým světlem zdobené, —
tak rozzvučel se zástup nádherných květů v hudbu dojemnou, v dále ohlas zněl,
že nevděčnost jest světa pánem, že údělem a odplatou jest ženy jen věčné — věčné utrpení.

V tom náhle zahřměl prvý hrom, a tiše sténající větrík vpadl v nadzemské ty stíny; —
zmizely zjevy, duchové a květy, — ten tam jest matný onen přízrak chorobné fantasmie
mé, — — —

jen touha jaká's, bol nevypravitelný ještě dosud v mé duši tkví;
že nevděčnost jest světa vládcem, že údělem a odplatou jest ženy, jen věčné, — věčné utrpení.

A. PŘÍVOZSKÝ:

To z jara bývá

A jabloně květ bílý tiše prší
To z jara bývá, v lásky čas,
když v srdce touhy marné bledý padá
květ, jehož vůni cítím zas

Vše kolem hýří krásou, květem, láskou
života hymnu pěje si,
jen choré srdce mé jak bloudilo by
v tajemných dálkách za lesy

A hledalo, co marně sen můj spřádá,
co žije pouze v myšlení . . .
A vadne naděje . . . Vždyť nikde v světě
pravého pokoje není

JOŽA SLAVĚTÍNSKÝ:

Vzpomínky.

(Slečně Vlastence!)

Hyacintky pod okénkem rozkvetly,
rozkvetly,
vzpomínky mi srdce moje opletly,
opletly.

Kvítky jsou tak pohromadě shloučeny,
shloučeny —
jsouť tak jak my k milování stvořeny,
stvořeny.

Něžná vůně ze zahrádky jde až sem,
jde až sem.
Vzpomínám já na Vlastenku každým dnem,
každým dnem.

Až po letech hyacinty pokvetou,
pokvetou —
vzpomínky mi srdce celé propletou,
propletou. — — —

POESIE

Ukázky středoškolské Musy.

F. PŘÍVOZSKÝ:

Kde místa tajných radostí i bolů

Kde místa tajných radostí i bolů,
kde život mluví hudbou přírody,
my jdeme, duše má, tak rádi spolu
se vykoupat do tajů lahody.

Zde jiný svět se vynořuje v dáli
a jiný hovor plyne sladkým snem,
v nějž květy žhavou vůní nadýchaly,
jej skolébaly v tichu tajemném.

Šum křídel zářných ptáků, zpívajících
na březích dálných jezer v samotách ...
Žár světél reflexy zde metajících
a chvějících se v těžkých mrákotách

Dech slabý věků dávno odplynulých,
bloudících v temnu zapomenutí ...
A cestou trháváme květy snů svých
a vracíme se v němém pohnutí.

Kde místa tajných radostí i bolů,
kde život mluví hudbou přírody,
pojd', půjdeme dnes mlčenliví spolu
se vykoupat do tajů lahody.

B. STRNAD:

Za bludné bratry modlí se srdce.

Já dlouhé noci věnoval myšlenkám marným;
hloubal a přemýšlel jsem v Tobě...
Já viděl lid svůj v porobě
zdvíhati k nebi vychrtlé ruce.

Já viděl, zřel jsem bídu lidstva
a v paměť se mi vryly vyzáblé ty tváře,
bez útěchy spěchající od oltáře,
do náruči strastí, zločinu a nouze.

Pomoci já Tvé Pane žádám .
„Odpust naši častou — těžkou vinu —
skloň se k duším vysílených synů“ ..
modlitbu prosby šeptá znavený můj ret.

Krutý boj, ó Pane, vládne mezi námi, —
kletby hrozné srší z úst nevědomých bratří.
Lid ten s nenávistí na Tě patří.
Pokolení to přestává již věřit v Tebe.

Satan zlý — schvátil jejich duše.

Nové bohy sobě staví na oltář
a matná — sinavá jich zář
tisíci bratrům oslepuje zraky.

Ó Pane, — zachraň tonoucí duši
a těm, kteří zbloudili z cest —
mohutným hlasem zahřímej v uši:
„Bůh byl a bude a jest.“ —

J. SLOVÁK:

Cizí motiv.

V dálných horách skála stojí,
skála dívá, šedavá,
v mnohém prorvána už boji —
na ní jedle dumavá.

Příšerně tam potok šumí
pod skaliskem v hlubině —
a vysoko spřádá dумы
smutná jedle v pustině.

K té skále v širou dál
hor spěchám truchlivých,
kde vyhnanec tak často stál
zadumán v žalech svých.

Odkud v kraj dálný zíral,
k rozlehlým rovinám,
po vlasti náruč rozevíral,
žaloval divým skalinám.

Opuštěn klesl prostřed skal
osudem uštván, přec však svoboden,
nikdo nad bédným neplakal,
samoten dřímá tichý sen

V chudičké trávě, tak hol
hrob leží zapadlý,
hluboké ticho, teskno kol,
u hlavy kámen rozpadlý

J. ŠANDA:

Na hrob mladičkého poety.

Krystalky hezoučké, svítivé, křehoučké
sebral Jsi na horách
do skřínky dal.

V nocích Ti kývaly, těšily, zářily — — —
nové Jsi sbíral i v jeskyních přetemných
ku prvým klad.

Do moře vnořil se. Perlu chtěl vylovit,
světu ji ukázat: Hle perla má!

Zavřely vody se nad hlavou mladinkou —

Tlíš dneska v hlubinách
neviděn — netušen
na bocích skal.

J. V. HRADECKÝ:

Královně máje.

Noc májová se k zemi tiše sklání
a závoj mlhy halí šumné vlny lesů,
poupata vonná šepčí v vánku vání
i slavík s nimi pěje v něžném plesu:
zdrávas Maria!

Z kalichů vůně k výšinám se vznáší
a obětí Ti, Matko, ke trůnu se stele,
zem pestré květy na oltář Ti snáší
a modlitbou jí mládne nitro celé:
ave Maria!

Pře oltář Tvůj já, Matko, nesu
své srdce, lásky květem vzňaté,
kde vůně modlitba — na svěžím vřesu
jak z jitra rosné perly zlaté:
zdrávas Maria!

Já.

Já stál zas jednou v tiché jarní noci
a patřil v sebe, ve své bolesti
a nevěděl jsem, že má duše dříme,
že pro ni růže nesmí rozkvést,
k níž rádi všichni, všichni přivoníme.

A stál jsem sám, jak fantom velkých bolů.
tak sám, jak nikdo dosud nebyl as.
Šla kol mne vůně z opojivé chvíle
a přešla smavá kol mé hlavy mile
Proč také ke mně, vůně, nepřišlas — ?

Proč chimerou jsou všechny moje lásky,
proč přivoněti nesmím květinám,
proč nemám žít a žít a žít a žít,
proč nesmím smysly rozbolněné spít — ?
Já stál zas jednou v jarní noci sám.

J. R. BŘEZENSKÝ:

Rov.

Já navštívil kdys' divný sad,
tam rostlo pestré kvítí;
tam ovanul mne bolný chlad —
on mrazem zdál se býti.

I rozhlížím se kolem.
„Rad rovů,“ duše hlas mi pěl,
„v ně všelikých vad člověk spěl.“
Já stál jen sevřen bolem.

Mne jak by uštknul žalu had,
když nízký hrob jsem shlédl —
jak mrtvola jsem zbledl
a hlavu těžkou v dlaně klad'

„Tu sni tvůj přítel libě“,
mí s kříže zlatý nápis děl.
Lkal ptáček švitořivě . . .
já po hřbitově dále šel.

LOMOZ:

Večer.

Potemnělo nebe
a měsíček spěje
po dráze již šedé
a na nás se směje.

A hvězdiček roje
se tu k němu tulí,
by plnily stále
jeho mocnou vůli.

Aby pozdravily
dole pozemšťany
a zanesly lásku
v dálné jejich stany.

TETŘEV:

Vzpomínka.

Vzpomínko, touho snívá,
— což jsi ty divný květ!
Vůně tvá opojivá
táhne mne vždycky zpět.

Daleko v jižní stranu
víška se kryje v dol, —
sladkou tam dívce ránu
do srdce ryje bol.

Místo mi známé kyne, —
v zahradě růží keř . . .
Lístek tam padá, hyne —
Čtu na něm: „Doufej, věř!“

Shledání

Když jaro, léto kvetlo
a zima chce-li spát:
věř! přijde zase světlo
a blesky budou plát.

A nová přijde Vesna,
a ptačí koncerty
zas probudí nás ze sna
a zvlhnou naše rty.

A políbení nové
vzplá tobě na skrání:
Já věřím lístku tobě
a píši: „Shledání!“ —

BLAHOSLAV MORAVSKÝ:

Ideál.

„Proč smutná zase, dceruško má,
nač bledou líci k řádkům skláníš horkým,
snad tělo bolest choré jímá,
či stížen duch tvůj žalem velkým?

Ó, pověz, dcerunko, vše otci,
jenž žalost, radost s tebou cítí,
ó, vyznej bol svůj, ulev srdci,
mé jmění jesti ve tvém žití.

Tvé oko němé hledí k zemi,
v němž srdce každý tep se zračí,
již nehledívá váby všemi
tvé oko kalné, truchlost značí.“

Tak stařec s řadou vrásek k dítěti
svou hlavu ustaranou chýlil
a tvář, jak bílou hledíš zídku,
temný odlesk chmury polil.

A vyprahlý ret bolest zvídal,
již záchvěvem se hlasu třesa.
Tak stín se starce těla míhal
kol dcerky, žal s ní trudný nesa.

A dívka slyšíc slova starce,
již nezdržela zpověď divnou:
„Ó, poslyš nářky, uvěř dívce,
ó, otče drahý, touhu dálnou

mi nezapud', jež svírá srdce.
Snad myslíš, tatičku můj drahý,
že předmětem muk láska milce,
neb chorost trýzni blahý.

Věz však, že jiný taj je skrytý
ve hrudi, zápalom jež dýše
pro krásy jev ve srdce vrytý
pro čisté, dokonalé výše.

Po cíli tužbou zmirám marnou,
já prahnu po neznámém světle,
žel, nedosáhnu myslí žalnou
jen malý stupeň — ideálu.

SPITIMÍR MILO:

U vsi.

Je dusno v lučinách i květ i keř,
svůj sklání svadlý list a usíná.
A žluté paprsky vše stíny, všechnu šer
pod stromy žíznivými zaháněj!

A slunce neúprosné žíhá dál
ten celý kraj. — Ves ztichla. Z bažin lenivé
se řeky valí opar bělavý.
Tři bílé vločky na nebi snivé

po blankytu k pahrbkům vzdáleným
pomalu plují. Čas od času prask
zaslechneš biče vozkova, pak ticho je.
Jak pod velikým kolem valeným

vše tiskne se. I v duši prázdnota
a vprahlá touha po občerstvení,
již nelze v tom úpalu ukojit.
Ta strašná, děsná duše prázdnota!

DVORSKÝ:

S bohem buď domove!

S Bohem buď, drahá chaloupko
uprostřed keřů a stromů,
která's mne k žití zrodila,
volala z ciziny domů.

S Bohem buď, milá matičko,
která's mě život svůj dala,
když jsem se vracel z ciziny
pokaždé v náruč's mne vzala.

S Bohem buď i ty, domove,
otcovské lány a nívy,
s Bohem buď vlasti, národe,
v srdci mně hlodá bol divý.

JOSEF BIBUS:

Jaro.

Jaro se již probudilo,
vše je v nové kráse,
v přírodě je velmi milo,
ráj se vrátil zase!

Slunéčko jak v moři pluje
na blankytné obloze,
skřivan s výše prozpěvuje,
konipas zas v úvoze.

Hory, doly zelenavé
oděny jsou v zlatě;
je tu jaro usmívané
v novém, květném šatě.

POESIE

Ukázky středoškolské Musy.

TETŘEV:

Žaloval jsem v noci

Žaloval jsem v noci
hvězdě stříbrotkané,
že má jedno děvče
oči uplakané

Oči uplakané
sněhem zkvetlá líce, --
— nebe zamlžené,
bílá holubice!

Žaloval jsem dvakrát,
že mi růže vadne;
každý den jí slzou
jeden lístek spadne.

Jeden lístek spadne,
jedno drobné kvítí;
a to srdce moje
těžkou bolest cítí.

Žaloval jsem třikrát,
hvězdo stříbrotkaná:
jak mne bolí láska
skrytá, nepoznaná.

ZDENKO SELJANOVIČ:

V jeseni.

(Věnováno A. S.)

Podzimu dumy chladivé
divě se po nebi honí
studený, žhavý severák
naříká, pláče a zvoní.
Listí již padá se stromů
jeseň svou písničku šeptá
v přírodě, polích, lučinách
studená zima vše deptá.

Prchly již letní večery,
prchla již krása i vnada,
šedivá mlha v podvečer
padá, ach, padá, ach, padá
Myšlenky divné, předivné
loudí se do srdce nitra
zamyšlen zírám v pustou pláň,
zítra, ach, zítra, ach, zítra.

ALBERT SEDLÁČEK:

Jde radost.

Zas v duši mou jde veselí a radost
a přízrak smutku v nekonečnu mizí,
má duše modlí v opojné se visí
tak vášnivě, jak dovede jen mladost,
již teskné tony v radosti jsou cizí.

Jde píseň ke mně sladounká jak echa,
jak symptom lásky, chimerické slasti
a zvučí v duši rozbolněné strastí,
a ladí struny . . . zvučeti je nechá
jak sama chce své melodie přásti.

Má duše, nervy, srdce mé a smysly
jsou opojeny vůní uklidnění,
jsou spity vínem, v něž se ocet mění —
a niti tenké uzdravení myslí,
mě objímají jako světlo denní

— — — Zas v duši mou se čistá radost svádí
a přízrak smutku mizí v nekonečnu . . .
Má duše koří Neznámému Věčnu
se vášnivě, jak umí to jen mládí

TETŘEV:

Sníh.

Padají hvězdičky
padají s nebe,
zima je zimička,
v ruce mne zebe.

Spadne-li, — roztaje
v slzičku chladnou,
— jako když na slunci
poupátka vadnou.

Spadne-li na brvu
perlička bílá,
v duši se vzpomínka
probudí milá.

Slzičko, hvězdičko,
vítám tě s nebe;
jako svůj stesk a bol
miluji tebe.

H. J. SMRK:

Bolestné kontemplace.

Zas tak smuten kráčíš zkosenými poli,
sám a sám jak vždycky, oddán rušivým vzpomínkám;
duše má se plní neznámými boly,
a tam uvnitř v srdci vzrůstá zvolna trpkosti chrám,
v němž se potáčí a klesá moje duše,
unavena prázdným, pustým žitím bez paprsku
lásky přátelské a boj cně a hluše
pokradmo se plíží, jak by onu skrovnou hrstku
naděje a víry v život, jež jí zbyla,
zaplašit se bála hlasitějším stesku vzdechem,
jak by rozplynout se měla chabá síla,
jež se občas k žití probouzí žalným echem.
A přec, nač tu žití bez přítele trudně,
nač se trmáceti krokem tíživým a vratkým
prázdným světem, když se každý pohled zrudně
vbodne s úsměškem v tvou líč, a s časem zrádným, krátkým
prchl z duše bujarý duch, ideály,
a jen trosky nehostinné v ní se chmurně kupí,
a kde dříve sny mé jásavě se smály,
nyní krouží hladovíci ztroskotání supi?
A když večer mraky divných konstelací
vyvstávají nad rodnými, modravými lesy,
a mou duší záchvěv trudných kontemplančí
matným krokem táhne v smrtné, désem zbledlé plesy,
jak rád utekl bych nazpět ve svůj tichý,
prostý domov do lůna těch zadumaných lesů,
jak rád svrhl bych pryč od sebe tajné hříchy
společnosti a se vyrval z drápů jejích běsů!
A když marná moje snaha, co tu vzteku,
šílenství a hněvu tyčí se mi v utýrané duši!
A pak zlomen, bloudím v hluchém žití jeku
místy, na nichž mrtví v chladný hrad věčnosti buší,
doufaje, že v smrti najdu vytoužený klid.

A. SKALECKÝ:

Teskné toniny. . .

Lampa syčí v divných tónech,
v hlavě snuje řad se snů,
duše pláče v dravých stonech
čelo tisknu na stěnu

Beznadějné chmury tkají
z nočních tem 'kous sítinu,
a kdes' v dálkách housle lkají
jakous tesknou toninu

Bože dálky . . . Chladná stěna
čelo horké konejší
a noc tóny rozteskněná
v háv se táhne tmavější

JIRÍ RILL:

V cizině.

Ťmí se. V dáli duní dutý rachot hromu,
tlumeně se nese korunami stromů.

Ve kvetoucích větvích zmlkly hlásky ptačí;
tichý deštík máje zvadlou travu smáčí.

U kapličky za vsí malý drotar sedí,
roztouženým okem do daleka hledí.

Vidí sněžné Tatry, vidí rodnou chatku
a v ní ustaranou dobrou svoji matku.

Slza za slzičkou po líci mu kane,
třpytne se a padá na květ růže plané.

Ustal deštík. Slunce v lúno lesů spěchá,
drotar slzy stírá, smutně dále jechá.

TETŘEV:

Jak možno zapomnět

Jak možno zapomnět,
když krev se v žilách bouří,
když jako oheň v kouři
se rodí sladký vznět?

Jak možno zapomnět,
když srdce touhou pláče
a jako z klece prchlé ptáče
se v divý dává let?

Když zachvěje se ret
a ke rtu pne se úže,
když v srdci puká růže, —
— jak možno zapomnět?

JURKA SLOVÁK:

U galánky.

(Dle vzoru slováckých písní.)

Nad naším dvorečkem letí husy sivé,
proč chodíš, šuhajku, pozdě od své milé?

Ta moje Mařenka divné oči mívá,
nemohu odějít, když se na mne dívá.

Když se na mne dívá, tělo se mně chvěje,
a měkké srdéčko div se nerozleje.

Ona mne obejmě, dá sladkou hubičku
a do úška šeptá: „Můj zlatý Jeníčku!“

Proto já chodívám pod její okénko
a pěkně zařukám: „Otevři, milenko!“

Mařenka otevře, měsíček nám svítí,
jak bych jenom mohl od ní skoro jíti?

J. V. HRADECKÝ:

Vesnický popěvek.

I.

Ve stinném háječku
já sama sedávám,
žádnému nepovím
na koho myslívám

Lístek se stromu
často se ve klín nese;
od koho, ale jen od koho
pozdravení mi nese?

II.

Pode strání v tichém lese
kvete zase vřes,
v srdci voní upomínka,
kdes' má milá — kdes'?!

Stromy šumí tesknou píseň,
žežulky zní zdáli hlas,
věř má milá, ten nás volá
k milování zas!

J. KLADENSKÝ :

Nenie.

(Na hrob svým věrným přátelům F. Š. a V. N.)

Již mezi naše věrné řady
se vkradl dravé smrti stín,
by zákeřně váš život mladý
uvrhl v chladný země klín,
by zkrátil života vám dráhu
a v předčasný hrob krutě sklál
přemnohou vaši dobrou snahu,
naději pevnou změnil v žal,
jak blesk, když v sadě nenadále
štěp mladý zničí divoce,
ač hospodář se těšil stále
na jeho krásné ovoce.
Jak v životě jste věrně spolu
kráčeli stejně v každý čas,
tak zůstali jste také v bolu
hrdinně sobě věrni zas.
Ach! Těžko věřit pravdě kruté,
že neužrím vás nikdy již,
že navždy vaše mládí ssuté
krýt bude černé země tíž.
Však s Bohem, s Bohem, na shledanou!
Svůj klidně spěte sladký sen,
však po něm zase jasně vzplanou
vám: nový život, věčný den.

A. SKALECKÝ:

Rodná chaloupka.

Ta naše chaloupka s omšenou střechou,
se květem rozpuku divně tak vyhlíží,
přec mne však s mateřskou zdraví vždy těchou,
k prázdninám když se krok můj k ní přiblíží.

Chaloupko milá, ty chaloupko snívá,
oděj se mechem a rozpukem květů;
má duše po tobě touhou se schvívá,
jak po neznámém, tušeném jen světu.

ŽELKO:

Chtění.

F. H.

Rozžaté oči vnitřního chtění
do dálky vidí stezku se pnout,
v daleku pestré květy se mění,
duhami barev vidět je žhnout.

Stříbrná cesta ke květům běží . .
Ó, kdo by po ní nespěchal k nim?
Běžíš a letíš Květy však svěží
znikají rukám rozpřaženým.

Žhaví se chtění . . dále se žene:
Jeden, jen jeden utrhnout květ!
Na cestě klesá rozpietím zmdlené,
bez květu, vůni vrací se zpět.

Stříbrná cesto! Lákavé květy!
Kolikrát po vás touhy jsem pial,
za vámi hnal se v neznámé světy .
Proč jste vždy, květy, prchaly dál?

POESIE

Ukázky středoškolské Musy.

J. Kladenský:

Do památníku.

Až snad někdy v světa pestrém roji
šťěstím srdce Tvoje bude zpíto,
či v ně hoře s bolem bude vryto,
bída s Tvým se žitím pevně spojí,
nebo za slávou až v šumném boji
lichých cet Tvé srdce bude syto,
zahleďš se možná v listy tyto,

kéž pak Tebe slova moje zhojí!
Neb co nedal Tobě život dlouhý,
po čem marně toužil zor Tvůj vlahý,
to Ti splní tento pocit pouhý,
že Ti ještě zůstal poklad drahý —
Bůh, jenž cílem buď Tvé všaké touhy
a zas v duši skane pokoj blahý.

Felix Nebovidský:

Píseň.

Hoj! To je hvězd! Tak jasně svítí
na zahrádku mé milé — — —
A jak se na nás usmívají
ty hvězdičky mé bílé!

My den jak den je počítáme,
když večer padnou stíny,
až na konec je všechny známe
líp nežli každý jiný!

Pohled! Teď jedna utrhla se! — — —
A druhá za ní letí!
Ach, škoda! Dvě nám ztratily se,
zpět nikdy nepřiletí.

V tom pohled můj se z nenadání
ku Tvému zraku stočí — — —
— — — I Bože, vždyť ty hvězdy vidím
v azuru Tvojich očí!

Jan Jedlina:

Zvadly květy . .

Zvadly květy zkvetlé v mojí duši,
zvadly, zvadly, a tak krásně kvetly,
přišly smutné doby, ty je smetly! .
Mně je bolno tak, kdo as' to tuší?

Zvadl mně již přátelství květ bílý,
zvadl, zda však někdy zase vzpučí?
V hlavě mé až šíleně to hučí,
jak by rej tam vedly štíhlé víly

Zvadl také krvavý květ lásky,
škoda tě, ty květe čistý, ryzí,
bez tebe v mém srdci všechno cizí,
přetrhány všechny s' světem pásky.

Jeden ještě květ mi v duši kvete,
naděj' zelená se to tam čistá;
jaká nástraha se na ni chystá,
zdaž i ji kdys' smutná chvíle smete?

Jaroslav Karpíšek:

Vánoční.

Již velebný čas vánoc přikvapil,
kdy srdce naše tajemně tak buší
a zvučný ohlas ozývá se v duši,
dnes že svatvečer

Co vzpomínek dnes v mysli vyzdobí
sen mladosti, jenž v duši vryl se jasně,
co chvil tu ladných vyzdobil tak krásně
rajský svatvečer.

A jun, jenž v cizinu se odebral,
tak rychlým krokem v domovinu spěje
a láska matky prsa jemu hřeje;
vždyť je svatvečer.

I starý žebrák, bělovlasý kmet,
jež v trpkém stáří každý pohyb tísni,
sdílí radost, chví se kouzlem písní,
vítá svatvečer.

Dnes vytušil i on, že bezděky
krb dobrodincův radostně jej vítá
a tolik dobra chudšasovi skýtá
štědrý svatvečer.

Dnes v šepotání vzhůru k nebesům
rtů svadlých vroucí modlitba se nese,
kde kůrů andělských sbor v mocném plese
slaví svatvečer.

Snil v probuzení z temnot života,
jak šťasten kdysi v míru smavé tváře,
při svitu vánočního stromku záře
trávil svatvečer.

XAVER KVĚTOVSKÝ:

Matičce.

I.

Ta naše milovaná matička
vždy slznou perlu z oka vyroní,
jež v tmách mi hraje, skýtá útechy,
jak bělné květy v jarní jabloni.

Když zří mne po čase zas ponejprv,
jí démant skane na tvář z radosti,
a když mne vidí zase naposled,
jí stkví se perly rosné z žalostí.

II.

Ach Bože, přepodivné myšlenky
a otázky se často zrodí v nás! —
Tak kdys' jsem otákal se sebe sám:
„Co nejkrásnější bude v světě as?!

Zda zlatá slunce zář, či hvězdný třpyt,
zda v šeru tajuplný luny svit,
zda démantů hra, bělných perel jas,
zda zlata, stříbra lesk, či jarní čas,
zda klokot slavíka, či lilný květ?!

— — — — —
Ne! — Ne! — Jen lásky plný matky hled!

JAN JEDLINA:

Jitrocel.

Já spatřil jsem tě, jitroceli prostý,
já zřel jsem, jak tvé květy krásně snily,
já viděl jsem, jak perutěmi svými
je křyl snu anděl liliově bílý.

Mé srdce plnilo se hrozným bolem,
já slyšel jsem, že hojíš všechny rány.
Tvé, jitroceli, jemné, krásné květy —
ty klesly, rukou mojí drze zklány.

Já slyšel jsem jich bezechlasý výkřik,
já viděl smrt, jak přes jich těla kráčí,
já tupě na bledý ten zjev jsem hleděl
a viděl jsem, jak mrtvé květy vláčí.

Já vyrval jsem je němé, bledé smrti
a přiložil jsem květy ke své ráně,
než bolest rvala dále srdce moje,
dál' krutou, rvavou trýzní bledly skráně.

Já odhodil zas' s' srdce mrtvé květy
a s resignací nesl jsem svou trýzeň,
jež drásala mé srdce rozbolněné,
jež pálila po lásce, lásce žízeň.

Již nehledal jsem nikde klamu léku,
než v plodné práci, která lidi blaží,
tam nyní hledám jakés' zapomnění,
než přece někdy slza líci svlaží

BLAHOSLAV MORAVSKÝ:

Jen u mě bol.

Ó, vzešel paprsk černých májů,
a děva bujná, léto veselé,
ach, všude cinkot, ševel hájů,
a v duši mé jen trud a svízele

Tam v šumném loubí borů vonných
na haluzi se houpá něžný tvor,
a chválu zpívá písní vděčných . .
Ach, před tím stěstím slza kane zor

A. KAMIL:

S hrdým čelem . . .

(Svým kolegům.)

S hrdým čelem, v tužbě ušlechtilé,
světem bludným k ideálu svému
výš a výš, kde cíl náš v jaré síle
v pozdrav kyne retu rozpěnému,
tam ať letí písně naše žhavé
peřejemi snů, jak proudy dravé —
výš a výš — dál — k tužbám, cíli svému.

V jeku bouře, blesků žhavém svitu,
silou tygra, rozlícené lvíce,
s pěstí zařatou a v žárném kmitu,
vzdorně k výším vzpněme mladé líce!
Nechť si mrakem hejno supů krouží,
duši vznatou k smrti uštvat touží —
nevyrvě přec zápal ze zornice! — —

Vzkvete luh náš, vzplane září skvělou —
dál jen leťme, k výším, s tváří smělou!

LEO RUDÝ:

Má modlitba.

Tajuplná, hvězdná noci
provanutá svatým tichem,
lázní míru obrod' duše,
poskvrněné vášní — hříchem.

Obrod' duše, které trpí,
zmírni jejich bolné žaly,
navrať opět víru v život
těm, již posud umdlávali.

Zažeň všechny chmury s čela,
těm, již bědovali stále,
balsámu jim nalej v rány,
aby mohli žítí dále.

Dechni na ně dechem lásky,
vyzvedni je z vášně kalu
v jejich mysli vetkej hojnost
krásných tužeb — ideálů.

Sáhni do strun jejich citů
zahrej lásky akkord jeden,
vrať je nebi — odciz světu
otevři jim blaha eden.

M. RYCHLOVSKÝ:

Sonet o žití.

Pout jakás chmurná pozemské je žití,
v němž znaven člověk pot si utírá;
den ze dne z kalicha mu zlo je pítí
a takto roste, žije, umírá.

A život plyne . . . Plyne jednotvárně .
Zármutek přešlý nový stihá žal
a člověk poznává jen, že žil marně,
že marně sténal, úpěl, nařikal.

Jak pěkná pohádka tvé prchá mládí,
ne krok co krok, však skokem chrta pádí
a než se naděješ, tvá hlava zbělí
a marné tvoje dumy, stesky, želí . . .
Mohutná sosna ku pádu se skloní:
Tvé pouti konec, hrany smutně zvoní.

JOSEF LUDVÍK:

Je bolno v duši.

Je bolno v lese, stromy věncí listí,
hrst žlutých, suchých listů jen,
paprsky slunce na kraji se lamou
a les je stíny zatemněn.

Horizont mlhou zaplaven je hustou,
že nezřít ani bledý svit,
ježž slunce ještě — jako slední pozdrav —
těm posílá, kdo nesmí žít.

Jdu polem o své oloupeným plody,
jak podzimní jde chmurný den,
zřím smutek velký, v přírodě i v duši,
již truchlý tón je naladěn.

A les mé duše zvadlé věncí listí,
i slunce mé jaks skoupé je . . .
horizont matný vroubí spadlé květy,
mé nesplněné naděje — —

Je bolno v duši . . . všude smutek smutný
se uhostil jak vise kás
a plakat duši chtělo by se bolné,
však temně zní jen její hlas — — —

Modlitba.

(Z cyklu „Uvadlé i svěží květy“.)

V dechu měkkých večerů má duše,
 Pane, volá k Tobě velkou adorací,
 přenáší se přes hluk světa nevšimavě, hluše
 v asketský kraj neskonalých kontemplací,
 v jejichž teple duše má se z prachu hříchu
 zvedá k Tobě, Věčné světlo, toužným vzletem,
 prosta všeho kalu špatnosti a pychu,
 pohrdajíc sebou i vším zrádným světem!
 Žel, že nedoletí nikdy k Tvému trůnu
 kolem něhož Dokonalým dal jsi věčně žítí,
 by pronikla těžkých tajemství a záhad runu,
 jejímž obsahem je nesmrtelné Blaho, věčné Bytí!
 Bože, zhřešil jsem a hříchu temná kletba
 olovem mně tíží každý k Tobě smělý vzmach,
 nepravosti, ďáblova jak zhoubná setba,
 bují hojně v duše truchlých končinách;
 zhřešil jsem kdys, když Tvou zhrdnuv láskou
 pil jsem v dlouhých doušcích lásky jiné číš,
 dav se oklamati bezzásadnou, mrzkou cháskou,
 již jen k smíchu byla jasná ideálů výš.
 Brzy jsem však unavil se takým nízkým žitím
 a co ve mne ctnosti, dobra ještě zbylo
 pudilo mne z kraje hříchu páchnoucího shnilým sitím
 pokušení, k Tobě vzhůru, kde se věčné štěstí skrylo;
 než můj rozum sesláb' v dusných kobkách hříchu,
 ztratil světlo Pravdy, která cestu k Tobě ukazuje,
 tápal ve tmách, v dlouhých nocích zoufalosti tichu,
 zmítán jako loďka, v jejíž plachty divý vichr duje.
 A tu kdysi zabloudil jsem v samoty své vlastní duše,
 v pouti rozjímání šel jsem její zanedbanou rolí,
 odkud na mne hříchu hloží zřelo posupně a suše;
 a tu cítil jsem, jak srdce výčitkami bolí,
 jak kdos Dobrý nade mnou v těch pustách pláče,
 nutká, abych vešel v říši Míru, Víry vroucí.
 V tom mně světlo Poznání a Lásky svitlo s výše
 a v tvář vtisklo políbení těchypné, žhoucí,
 podmanivou mocí ochromilo křídla pýše,
 a v mou duši vetklo símě pokory a ponížení;
 od té doby modlitbami k Tobě chvěl se bledý ret,
 prose o milost a sladké provin zapomnění,
 jimiž potřísněn byl čistý mého žití květ.
 Než vždy minulost má vyvstane, jak hora
 strmá, nepřístupná, před mým zaníceným zrakem,
 nad níž nemůže se zaskvěť Odpuštění zora,
 bez níž život můj je ztroskotaným, bědným vrakem;
 a tu v tichých, asketických nocích volám k Tobě:
 „Smiluj se a odpusť, Veliký Ty Bože věků,
 těžké viny, jimiž prokletí jsem získal sobě,
 v nichž svět pozbyl pro mne všech svých vděků,
 a jen zoufání se plíží jako svůdce v duši mou,
 odpusť viny, smiluj laskavě se nade mnou!

POESIE

Ukázky středoškolské Musy.

J. M. P.:

Vzpomínka...

Větrík jen se pozatočil,
pozahrál si s osením,
a již zas dál v les si skočil,
rozechvěl též srdcem svým.

Přinesl mi lásky zvuky
na peroutkách větrných,
hned odkvapil v smrků shluky,
hned zas pádil po polích.

Větríčkem tím rozechvěny
srdcí struny zvučely,
stejně myslí roztouženy
v květy lásky pučely.

Bylo léto. Slunce hřálò,
zemí topilo v svůj jas,
v srdcích našich jaro zrálò,
žel, že nastal zimý čas.

Léto prchlo, podzim přišel,
láska s květy uvadla,
hrany znít jí jsem jen slyšel,
— slza v trávu ukápla. —

JARO:

Mé květy vydechly poslední vůni

Pod žárem řeřavého dne mé květy vydechly poslední vůni svou,
mé květy měsíčné, jež utkávaly snové,
a s nimi naděje, jež vypučely z čistých jiter, v mojí duši mrou,
— jen zoufalost jde v dálky fialové.

A tklivý navečer kalichy svadlé marně křísí slzou křišťálnou,
— jdou ironicky kolem jenom noví dnové
a podvečery pláčí nad nimi zas za soumraků šedou pod mlhou,
a černý smutek jejich v minulost kams plove.

Jsou záhony mé pusté. Svadlé květy osamění lék —
v tém jeden sváží tklivých vzpomínek
a vyschlou půdu skropím krví svou.

Až karmín příštích jiter zpívat bude paján nadšení,
až do duše mé vejde zase ztišení:
pak nové květy vsadím v půdu omladlou.

JIRÍ RILL:

K svatbě.

Rozmarýn máš za kloboučkem,
po boku ti děva kráčí,
tobě štěstím srdce skáče,
nám tak smutno, skoro k pláči.

Za kloboučkem rozmarýnek
vršky smutně kloní, vadne,
než se nadáš, druhu milý,
uschne ti a na zem spadne.

Snad se po něm ještě shýbneš,
zvedneš trs jen suchých proutků,
zalkáš po svém prchlém mládí,
jistě zalkáš, byť jen v koutku.

DAVID HYNEK:

Zdráva's Maria.

Ty světice, božská Matko, Asyle nás hříšníků,
svatá Růže nevinnosti, jejíž vůně světem vane,
k Tobě, Panno, volám jménem bédných vinníků,
ret můj velebí Tvou nadzemskou tvář, s níž vstříc plane
Ráje Nekonečna záhadný třpyt, nedosněných slastí
tajepné něhy, radosti zář netušených,
jejichž paprsky se dobrotivě šíří po nebeské Vlasti,
jak kouzelné světlo drahokamů vyjasněných.
Tebe oslavuje indských proudů rozjásaný šum,
v kterém cypřišů se odrážejí matné stíny,
nad nimiž se k nebi tyčí himalajských velikánů chlum.
a ve výškách zakrnělé, k zemi přitisknuté piny;
horských osamělých jezer tiché, nerušené snění,
záhadných lotosů čisté, sněžně úbělové květy,
jež se tiše vinou z hlubin vodních vánků v něžném pění,
i odvěkých hvozdů temné na obzoru silhouetty.
A když za soumraku trysknou zkrvavělé ohně západů,
v hájích roztoužených dechem jarním ozývá se klokotání
slavíčí, a záře bledé luny v tichém, snivém výpadu
postříbří shluk bříz, a jasným klidem nočním šepotání
tajemných sil k obloze se nese — všechno slaví Tebe, Královno!
Tobě chválu pěje, Panno svatá, záře na severu třpyt,
když za nocí odmlčených rudou pochodní zaplane,
hvězd magických záhad plný, rozbolněný svít,
i ta slza, která z oka něhou zroseného kane.
A když v rozpučených květech milostného máje
zavane dech Smilování Tvého, jako píseň slavíkova,
v touhyplném chvění otvírá své Lásku taje,
když hlas zvonů snivě, lehce, jako oda Aeolova
mlhou stříbřítými doly v netušené dálky spěje,
nebo mocně zahlaholí velebnými zvuky,
jako ohlas rozpoutané bouře, v které ples se chvěje,
v slavný hymnus rozešumí zadumané buky,
jejichž korunami hromem hučí jásající Ave Maria,
tehdy celá příroda se modlí, zpívá: Zdráva's zdráva's Maria!

TETŘEV:

Zrodila se slza.

Slzičko, perličko — kdo tobě život dá?
Bolest má matička — tatíček srdce žal.
Slzičko, perličko — kdo pak tě usuší?
Slunce mne vypálí, život mne přehluší!

J. SLOVÁK:

Pozvání

(Svému nejmilejšímu příteli.)

Až hvězdičky se zalesknou
ty krásné, víte-li,
s celou duší tesknou
přijď ke mně, příteli!

Naproti sebe usednem,
zapřeme všecek bol
radostně čiše pozvednem' —
a ticho bude kol.

Světlé ti pohladím vlásky,
zahledím v očka přítulná,
a plna bude lásky
světnička útulná.

Přijď, miláčku... S duší vřelou
přátelsky ruku stisknout,
a nocí hvězdnou, celou
jásavě ze srdce výsknout!

J. V. HRADECKÝ:

Posvěcení.

Já vešel v království, jež v tajných polosvitech
po věky dřímala ve klíně věčných jar,
kde hvězdy neplály, jen v tichých blesků kmitech,
prosvítla krása jich — transparent v šláři par.

Šla hudba mystická nad lesy zamlklými,
kde strumeny o černých pělách pěvců snech,
já slyšel hlas, tlumený roklínami rozlehlými:
své nitro otevři a srdce zpívat nech!

Já vešel v království, jež v tajných polosvitech
po věky dřímala ve klíně věčných jar,
kde hvězdy neplály, jen v tichých blesků kmitech,
prosvítla krása jich — transparent v šláři par.

ANČA S.

Tvé...!

(Věnováno přítelkyni Fanušce Šíbové.)

To všecko, co mi okřídluje duši,
sny opájí a kropí písněmi,
co pod hvězdami v toužení mně
vzruší
a k nebi vznášíc, táhne ku zemi,
co zasypává cestu růžemi,
je Tvé.

Ty slzy, které měsíc, jenom
měsíc vídá
a vlny vzdechů, prudké žaloby
ty vzkazy, jichž se hlava
neuhlídá,
ta světla, která čelo zdobí,
to štěstí, jež se v duši s bolem
střídá
to kdyby mohlo —
úsměv dalo by —
je Tvé.

Stín, který kmitne ve přeludu
mým okem, záblesk radostí a cit,
jímž ani chvílku nenáležím světu,
ten osud, který nechci opustit
byť slzou páčil ony růže v květu,
mé srdce dokud neustane bít,
je Tvé.

Má modlitba, jež v pozdní noci
svítá
a vše, co letíc, stíhá křídlem svým,
má vzpomínka, jež s modlitbou se
splítá,
když na hvězdnaté nebe pohlížím
to všecko, čím Tě oko moje vítá;
to všecko, čím Tě oblažiti smím
je Tvé.

N. ŠANDA:

Dubnový den

Schmuřené nebe pršku sype dolů.
Kaluže hrbatá si zrcadélka tvoří —
dubnová prška ta nevlídná, nudná.
Jen stromu ssaje kmen pár chudých stvolů.

Zavřeným oknem postava mi Nudy
vdrala se v pokoj. Nesměle pak sedla
si v koutek. Brzo rozhřála se
a roztáhla se po světnici všudy.

A věru člověk neví: čist, to nuda věru
a k studiu je dvojnásobná nepochůt —
eh, spustím záclonu a v pološeru
snad usnu. Lijáku, jen nebuď!

TETŘEV:

Vzkříšení.

Má duše, neplač už
a potlač píseň bolu —
nám přáno nebylo
jít šťastnou cestou spolu.

Ni bouře nehřměla
i blesky v dálce hasly —
a přece úzkostí
se duše naše trásly.

A zastře celý snad
jak nebe smutné mraky,
jak vlny v hlubinách
když pohřbívaly vraky.

— — — — —

Nám slunce nesvitlo,
ba ani pablesk jitra
nám zraků nezjasnil
a nerozehřál nitra.

Sen tichý v ústraní
jsme snili plný touhy —
— teď zvolna zastírá
ho stínu rubáš dlouhý.

Má duše, neplač už
a potlač tíseň bolu;
zvon hraje Vzkříšení:
— my sejdem se spolu!

VÁCLAV HORSKÝ:

Pohádka.

Pasáček seděl na stráni
a hleděl v touze polem,
krásných měst viděl na tisíc
a více na sta kolem.

„Kdybych já jenom něco měl —
tak chýšku v horské stráni,
pak bych byl věru šťastnější,
než všichni světa páni. —“

Hvězdičky vzešli na nebi,
a měsíček k nim pilil,
pasáček seděl zaduman
a k spánku hlavu chýlil.

Doubravou jásot, zpěv a smích
se v ladnou píseň pojí,
po luhu dvanáct černých vil
se v skočném tanci rojí.

Shýbla se jedna k hochovi
a samé byla květy,
v dlaně mu tiskla poupátko
a líbala jej v retě.

„Poupě ti ssílá královna —
to povede tě k štěstí,
žádat však nesmíš, dítě, víc
než chudou chýši z klestí.“

Zmizelo krásné vidění,
a hoch se vydal v cestu;
poupě ho vedlo líbezné,
až z rána dospěl k městu.

Princeznu král má spanilou,
kdo krásnější kdy zhlédne?
ona však stále smutna je,
líc chřadne jí a bledne.

Pasáček k zámku zavítal,
by ulevil své touze,
poupátko hodil princezně,
to něžné poupě pouze.

Princezna poupě zlíbala,
jí tály slzy v oku:
„Štěstí mě, otče miléný,
jen po jeho je boku.“

Pasáček náhlým štěstím jat
si nevzpomněl již chýše,
princeznu dostal spanilou
a s ní polovic říše.

Sotva se v lásce pokochal
a zased na trůn v pýše,
smutná se víla zjevila:
„Proč v štěstí toužil's výše?“

Proutkem jen mávla z lehounka
a roztála síň plcsná,
podruhé proutek zasvištěl,
a hoch procítá ze sna.

Oči si dlaní protírá
a vzdychá smutně tíše:
„Princezna pryč i s královstvím,
teď nemám ani chýše.“

Pohlíží snivě do dálky
a vidí města kolem,
říčky se vinou olšovím
a výsky — širým polem.

POESIE

J. V. HRADECKÝ :

Antické motivy.

(Cyklus básní.)

Večer v Elidě.

Slunce zapadá . . . kraj v ticha klín se hrouží;
na východě již večernice září leskem mdlým,
hor stín i palem k východu se dlouží
a z vísek elidských se tichý zvedá dým . . .

Jonského jako oddech moře v snách
se vánek kolébá ve zvadlých travinách . . .

Od vísek se trouse ku cisternám dívky mladé,
tvář jich — nach západu — rety malinové,
kol štíhlé šíje temnou kadeř vánek klade
a v touze zase pohrává s ní nově
jemného volné cípy nazdvihuje šatu,
jenž sotva drží bujnou náder vlnu —
a jimi ovlává zas svěží tělo v chvatu . . .
Jdou dívky bosa, velké džbány na ramenu,
jdou pozvolna, nit rozhovoru družně
předou

Z povzdálí pastýřů dvě se travnaté stráně
zvědavě ku cisternám shlíží na ně;
kol ovečky se pasou, jiné v trávě leží,
opodál berani dva krutý zápas vedou;
— však ovčácký již pes je rozehnati běží —

Tak seděli tu vyprávěním krátké si chvíli
pastýři; vzpomínka k Olympii letí v snách,
kdy pátým rokem davy zápasníků pílí
olympský v rujném chvatu zvířit prach.
Nit rozhovoru stále pozvolna se vlekla,
jen někdy ustála, jak zaštek' pes, ovečka
mekla.

Než teď se zapletla, utichl hovor obou,
a zrak se ku cisternám toužně nes,
kde dívky plnily své džbány čerstvou vodou.

Jonského jako oddech moře v snách
se vánek kolébá ve zvadlých travinách .

Oba mlčeli; tu věrný zaštek' pes . .
mladý pastýř pozdvihl se v chvatu
a polo v snění ještě, v bázní polo děl:
— Juž zatroubím a stádo svolám ku návratu
(bylo již šero, měsíc na nebi se rděl),
tráva již vlhká je, mlhy v ní ulehly,
bojím se, by se po ní ovce nenadmuly —

— Jen neměj strach — konejší starý mládce
tiseň —
hled', některé se ještě spokojeně pasou
a tráva ještě není navlhla tak rosou. —
(Od studnic teď doznívá sem dívek píseň.)

— No! aby dlouhá nebyla ti tedy chvíle,
pojď, přisedni si ke mně v trávě — čile!
Já vypovím ti ještě upomínku na čas blahý,
již často večer otec vyprávěl mi drahý. —
Hned mladík na břicho si lehl, starý k němu
blíže;
i začal vyprávět, nit vzpomínky ku nitce
víže

— Hekatombaionu minulo už polovice dní
a luna čtvrtý den již ve úplňku plála,
když ku Olympii jsem vyšel v době večerní.
Šel celou noc jsem, cesta rychle ubíhala,
když slunce vyšlo, podél Alfea jsem řídil krok
juž v stínu oliv, v trávě rosou svěží;
ku cestě daleké mi zurčel šumný řeky tok
a než jsem nadál se, již město na dohledu
leží.

Ku chrámu Dia znaven chůzí, žárem,
jsem v diváků se vtísnil sterý dav
a zmizel jako krůpěj v vlně rejí járem
v té spoustě nespočetných hlav.
Her právě závěr hlásal zvučný rohu tón
a vítězů teď skráně věnčeny být měly;
dav zvědavý se tísnil, všichni chtěli
uzříti vítěze. Mě vtlačil lidu shon
ku dvěma krajanům, již tento hovor měli:
— Diagoras rodský, olympský vítěz slavný,
se dvěma syny prý tu je. — Jsem zvědav,
je-li
z nich jeden vítězem — děl druhý — dávný
je Diagorův zálsuk syny slavné mít'. —

— Sotva jsem zaslech' tato v hluku slova,
juž slyším v lidu jásoť hudbu znít',
to zvučné fryžské hudby trilili,
jež na mysl se vrací často znova.
(Tu vždycky otcí slzami se oči zalily.)
Na špičky vystoupám a hlavu zvedám výše;
co uzřel jsem, to nikdy z duše nevymizí:
dvě vítězů — kol skráně vavřín — v pýše
ve slavném triumfu pod listy lauru mizí —
Před chrámem stanul dav, oba vítězové
své laury kladou otcí kolem sivé skráně
a na svá pozdvihnou jej bedra. Zástupové
se rozestupují a ve úžasu hledí na ně.
— Ted' Diagoro — řvou — ať Thanatos tě
v klín
svůj přijme, jiného co bys si mohl přát,
než temného by Hádu obejal tě stín —

Dav náhle umlká — vše ustává se smát;
vrásčitá starce uslzená klesá tvář;
celé tělo bez vlády se níží z mocných
ramen.

Na chladný chrámu dlažby složí kámen
synové otce drahého hned chladnou
libající tvář,
pak oba v štěstí největším i v bolu
slzice se objímali vroucně spolu — — —

Tu otec končil vždy a slzy velké stíral,
se slovy, jež mi často v mysl zaletí:
— Je štěstí jenom strasti mnohé přival,
je krásný den, jenž bouř má v zápětí. —

No víš — již chladno je, čas ku návratu,
hled'! poslední se dívka u vísky již ztrácí —
Vzal mladík roh a zatroubil veň v chvatu;
zaštěkl pes a stádo k domovu se vrací — —

Jonského jako oddech moře v snách
se vánek kolébá v zrosených travinách ...

Po letech k domovu ...

Zvlněným mořem k lesnatému Lemnu
člun větrem hnán se volně blíží
a z něho žoldnéřů dvě k rodných lesů temnu
toužebným zrakem vzhlíží.

Z oteckých chatrčí se klidně vznáší
v obláčkách drobných vzhůru dým ...
oběma vojínům se zvolna snáší
na prchlé mládí upomínka v klín ...

Co z domů odešli, již mnoho věků
přelétlo lesů rodných šumné hlavy,
a oni v nekonečných legionech reků
žádné z vlasti nedostali zprávy.

Když odcházeli — holá brada
a přílba téměř k uším zapadlá,
teď šedý vous však k prsům padá,
přílba malá — ve tváři kůže povadlá ...

Tehdy plni síly v válečný se hnali ruch,
jenž k Tmolu lesinám je pozavál,
pak v dlouho druhu ztratil druh,
až v Abydu je osud šťastný svál.

Ted' volně k břehům rodným nese
je člunek v vlně šepotání,
radostí se srdce obou třese,
neb v blízkou otčina — to dávné jejich přání.

Oba v důvěrném rozhovoru sedí,
střídavě, co zažil, každý vypráví —
chvilí zas k rodným lesům hledí,
jež jasněj' vystupují z modré dálavy.

Dokončil jeden — ve mnohém co zažil boji,
co na pochodech snesl strasti —
teď zatoužil již blahem po pokoji
a zemřítí chce v svojí rodné vlasti.

Povzdechl druhý — hladě svoji bradu,
a smuten trochu podotknutím snad,
že druh již myslí na temný stín Hádu,
slov zvučných nechal plynout vodopád:

„Hellespont širý, když se zjevil zrakům,
jak plesaly tu celé legiony naše!
neb ve smutnou poušť hledící vstříc mrakům
po dlouhou dobu zírali jsme plaše .

Kol Abydu se táhl brzy řad
bělavých našich stanů v dál
a každý složil zbraň i údy rád
by v stínu stanu sobě odpočal ..

V pláň moře Helios hnál oře,
když zvěst, že na pahorku opodál
kamenný stolec Xerxes postavit si dal —
bleskem roznesla se po táboře.

S pahorku toho rozhled v šir i dál
k Lampsaku, Idě, přes široké moře
za jasné oblohy se otvíral . .
Různé zvěsti trousily se po táboře,

však žádný nevěda, co zamýšlí jen král,
v útulek vešel zase svojí cely,
— neb večer hvězdy po nebi již rozsypal —
a v také touze usnul tábor celý.

Sotva že úsvit první od hor vstal,
juž v nesčetných jsme řadách stáli —
na trůně kamenném pak seděl král
a k moři zřel, kde koráby se kolébaly

Pak v naše řady obrátil svůj zor:
hlav nesčíslných moře v dál
valící se někam za obzor
před sebou zřel. — Po chvíli vstal

se stolce kamenného v nadšení
a chválil se, radostí celý záře;
však pojednou jak v zla by tušení,
slzy velké máčely mu tváře — —

Jal všechny údiv, proč by plakal král,
když jeden z družiny tu směle
na pláče příčinu se krále ptal.
Ten rukou máv, přehlédnuv vojsko celé:

„Hled'“, prál, „těch lidí řady nepřehledné,
jež nyní ve své moci mám —
ni zrak tvůj bystrý nedohlédne,
k těm — kde slední stojí, končinám.

A uvaž nyní, kdo tu bude z nás,
o sto let až sestárne zas svět? —
Zda moh' bys sem si přijít zas
vzpomínkou v časy prchlé zahledět? —

Tak život krátký je, jak echa zvuk,
když křikneš v hloubi skal,
a ještě plný strastí, muk,
ach! — kdo by tu neplakal — — —

Dnes vesel jsi a v spokojení
se ženeš v žití čilý ruch,
zítra však — jak se Kokyt pění
a Charon řve, tvůj vnímá sluch.“ — —

Dokončil vojín zvěst a zívnuv
pohlédl k blízkému již břehu,
druhý plachty rychle svinuv
loď vesly popoháněl k běhu — — —

JURKA SLOVÁK:

Za tiché noci.

Když večer v tiché větve vejde,
anděl pak noci z dálných světů sejde,
když na obloze světla zahoří
a květy šepotem si hovoří,
když rosa v chladnou trávu padá,
usínají lesy a dumavá lada,
když voda břehům tajnou lásku šepce
a lísteček stromu vánkem chví se lehce,
trpká duše má opouští světa statky
a spěchá za Tebou, Kriste drahý, sladký

JIRÍ RILL:

Podzimní kvítí.

(Cyklus básní.)

Věnování.

Přišla jeseň; z pozdních kvítků
uvinul jsem prostou kytku;
kdo k ní srdce přikloní,
snad mu trochu zavoní.

V podletí.

I.

Zašlo jaro, léto,
tichnou zpěvy v háji,
jiřinky už sadem
pestře prokvétají.

Zírám k temným lesům,
zahaleným v mlhy,
ze strníska slyším
smutný skřehot vlhy.

V zadumání sedám
pod košatou lipou,
jejíž zvadlé lístky
do trávy se sypou.

Sypou se, ach, sypou
jako upomínky
na uprchlé mládí,
na věk u matinky — — —

Jako zlato září
lístí k zemi spadlé,
jako perly svítí
rosa v trávě zvadlé.

II.

S domovem se loučím,
noc už od hor letí,
příšerným svým pláštěm
halí staré sněti.

Pustnou pole, louky,
zvadlo na nich kvítí,
babí léto po něm
stříbrné tká niti.

I ty jasné hvězdy
dnes tak smutně září,
jako při „zádušní“
svíce na oltáři.

Zůstávej tu s Bohem,
chýško nad vše drahá,
těcho mojích tužeb,
zdroji mého blaha!

Kdy tě uzřím opět,
ty můj kraji milý?
Až tě zhalí zima
v rubáš sněhobílý?

V senoseči.

Vzplály ohně na pastvišti,
od lesa se večer plíží;
na lukách se kosy blyští,
jak se měsíček v nich shlíží.

Tráva třpytné slzy roní,
pláče perly hojné rosy,
zachvěje se, k zemi skloní
za cinkotu ostré kosy.

Větrík šustí hustou klečí,
hory ohlas písní šumí,
čarokrásná senoseči,
kdo tvá kouzla vypsát umí?

Podzim.

Od strniska ke strnisku
pádí komoň v ostrém trysku.

A ten jezdec jedem dýchá,
všecka zeleň pousýchá.

Na něm sedí stařec sivý,
zrak má děsný, uhrančivý.

Plášť, jenž s ramen vichrem vlaje,
z mlh je tkaný, bez okraje.

Nad ním letí mračna šedá,
pod ním prach se vírem zvedá.

Místo vlasů babí léto,
vous má z jíní — kdo že je to?

Z nozder oře pára srší,
jinovatku k zemi prší.

Od hor hučí větry chladné,
že to Podzim krajem vládne.

Havířská.

Slunce zašlo v hory spat,
já jdu v doly pracovat.

Ve mdlém svitu kahanů
zřím dav bratří — trhanů.

Stoupám v sirý země klín,
jsemť já noci věrný syn.

Bídy jedovatá saň
vryla spáry v naši skrář.

Mrak mé nebe nekálí,
slunce v tvář mne nepálí.

Slední naše vzdechnutí
ztlumí trosky klenutí

Neškodí mi země žár,
mám šat letní — z hader cár.

Ráz — dva — v hluku kladiva
moje píseň doznívá.

KAREL ORT:

Chudičkou vískou klekání letí.

(Ze sbírky „Kvítí z Mariánských zahrad“.)

Chudičkou vískou klekání letí —
kraj se již hrouží v tajemný klid,
hlavinky kloní na lukách květy —
ve tváři září radosti svit.

Chudičkou vískou klekání letí —
červánků záblesk na nebi vzplál,
a v duši sladce — divně tak je ti,
prchl ti všečen ze srdce žal.

Chudičkou vískou klekání letí,
šťastna dnes zdá se být' duše má —
píseň svou pění zbožné mé rety, —
ó zdrávas, zdrávas Maria.